

verschillende in ons land voorkomen. Zoodra ik daar nog wat meer van bij elkander heb, zal ik het u eens laten zien, want ik besteed tegenwoordig nog al veel tijd aan deze hoogst merkwaardige lenteplantjes.

Toen ik nu onlangs weer eens op een geriefelijk hellinkje de bloempjes lag te bekijken door een goede loupe — volgens sommigen een enge en onwaardige manier om van de natuur te genieten, maar ik was pas naar Terschelling geweest en had dus ook genoeg aan ruimere opvattingen gedaan — zag ik tusschen al de fijne, diep ingesneden kroonblaadjes opeens een paar bloempjes, even klein, maar met gave kroonblaadjes. Het plantje eruit gepeuterd en jawel hoor, de bloeistengel was niet, zooals bij 't voorjaarsvroegelingetje bladerloos, doch bezet met een drielal kleine, ongesteelde behaarde blaadjes, heel onderaan was ook een rozetje. Geen twijfel, ik had hier tusschen al de gewone voorjaarsvroegelingetjes het echte hongerbloempje gevonden, *Draba muralis*. Het was nog al een groot exemplaar, langer dan een halven decimeter en bij nader toezien — altijd door die loupe — vond ik nog een massa plantjes van dezelfde soort.

Het echte hongerbloempje geldt in ons land nog al voor zeldzaam, maar nu ik eenmaal met de loupe aan den gang gegaan ben, heb ik in Overveen en Bloemendaal op nog eenige plaatsen *Draba muralis* gevonden tusschen de voorjaarsvroegelingetjes en 't is nu nog juist de tijd voor u, om er ook eens naar uit te kijken. Ik twijfel er niet aan, of onze jonge lezers zullen nog wel menige nieuwe vindplaats ontdekken, want die kunnen zulke onderzoekingen nog doen met 't ongewapend oog. Het bebladerd stengeltje en de ongedeelde kroonblaadjes zijn gemakkelijke en nimmer falende kenmerken. De officieele vindplaatsen vermeld in den *Prodromus* zijn: Zwolle, Gorinchem, Leerdam, Rotterdam, Dordrecht en Venlo.

JAC. P. THIJSSSE.

IETS OVER SNOEKEN.

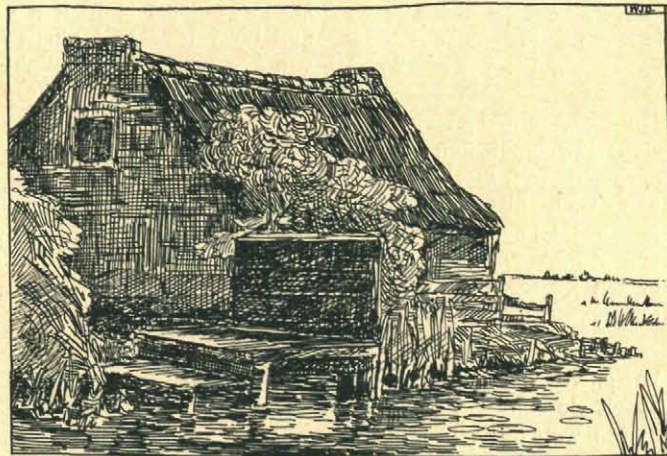
IN den tijd, dat ik een waschtafel nog een vrij onnut meubel achtte, gebeurde 't me 's morgens wel eens, wanneer ik mijn toilet maakte aan de stoep, dat een hevige beroering in 't water me mijn handen verschrikt deed terugtrekken. Eigenlijk was 't niet noodig om te schrikken, want de oorzaak er van kon ik met vrij groote zekerheid daar iederen morgen weer verwachten, tot — het me eindelijk gelukte hem in te rekenen. En dan duurde het gewoonlijk niet lang, of er kwam een plaatsvervanger opdagen, die hetzelfde spelletje begon. Voor *Esox lucius* is een stoep aan de kant van een diep water, waaronder flinke ruimte om zich te verbergen, een gezochte schuilplaats. Hij weet bij ondervinding, dat het daar den heelen dag krioelt van vorentjes en blikjes, die elkaar verdringen in potten en pannen en die de huismoeder dezelfde diensten bewijzen als de hond wel eens aan de keukenmeid. Het is wel aardig om daar een poosje naar te kijken. Soms zie je er dagen achterelkaar dezelfde geteekende voren verschijnen, met het diepe litteeken in den rug of den half afgehapten staart, wonden meestal door kleine snoeken veroorzaakt, die hun prooi een tijdje vasthouden en dan weer loslaten. Dan komt plotseling een hevige slag in 't water, naar alle kanten ziet men de verschrikte vischjes wegspringen, om direct daarna reeds weer te verschijnen. De beweging in 't water schijnt hen meer te verschrikken dan de roover. De eigenaardige naam van vaatdoekslikker, dien men, althans is sommige gedeelten van Zuid-Holland, aan dit soort snoeken geeft, zou doen vermoeden, dat hij zich ook aan verduistering van vaatdoeken schuldig maakt, ofschoon ik denk, dat de wind hier de schuldige wel zal zijn. Dat de snoek echter ook wel naar andere dingen dan naar vischjes hapt, heb ik zelf eens ondervonden, toen ik op een avond een fietslantaarn bij een stoep wou vullen, en daartoe eerst het kroos wat aan kant ging spoelen. 'k Had nauwelijks mijn vingers in 't water gestoken of een snoek schiet toe; 'k voel een

schrijnende pijn aan mijn hand, maar de dader scheen direct te merken, dat hij de verkeerde voorhad. Dit schijnt geen zeldzaamheid te zijn, want in de W - - sche krant heb ik al een paar maal gelezen, »dat eene jongedochter te K. zoodanig door een snoek in haar hand werd gebeten, bij het werken op de stoep, dat de dokter eraan te pas moest komen.« Heeren hengelaars onder mijn lezers zullen bij ondervinding weten, dat kroosdammetjes, vooral op een hoek, waar een wijk of wetering in den polder uitloopt, onder een elzenstruik, heerlijke schuilplaatsen zijn voor snoeken. Een stevige hengel, een sim van een Meter lang en een goede plomphaak met worm kunnen wonderen doen op zulke plaatsen. Is het water echter helder, dan kunt ge gerust doorloopen, tenminste met het eenvoudige vischtuig, waarvan ik zoo even sprak. Die vaste schuilplaatsen zijn wel opmerkelijk en wijzen erop, dat de snoek met overleg, als ik het zoo mag noemen, te werk gaat. Hij weet, dat hijv. op den hoek van een wijk meer visch passeert, dan op andere plaatsen. Hij zal die plaats niet verlaten; hebt ge hem er vandaag zien springen, ga er morgen of overmorgen gerust heen om hem te vangen, als ge het tenminste kunt en uw buurman u niet voorgeweest is. En gelukt het U, wees ervan verzekerd, dat er over een week een andere snoek ligt, zooals de term luidt. Het is me daarbij wel eens opgevallen, dat het gewone losdrijvende kroos altijd verkozen wordt boven kikkerbeet of plompebladen.

Wie in het waterland geen onbekende is, weet ook, dat er in die wildernissen van water en riet overal elzenboompjes staan, zoogenaamde scheiboompjes, die tenminste eenigszins aangeven, hoever de ruigt of het riet van Piet of Jan loopt, al huldigen beiden meestal de leer: wie het eerst komt, die het meeste maait. Dan verdwaalt er wel eens zoo'n els aan den steilen kant

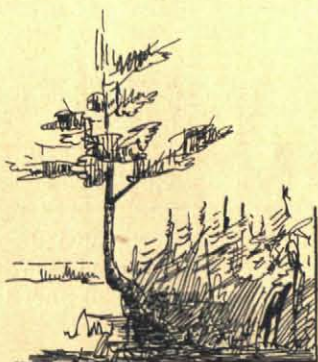
van een uitgeveende plas; een rietsnijder hakt hem af, maar de »elzenstommel« loopt weer uit, de wal onder de wortels wordt eenigszins hol en ziedaar een der meest gezochte schuilplaatsen van den snoek. Kom daar niet met een plompsim, loop er ook niet heen, voor zoover men er kan loopen, maar gebruik een boot en mille précautions, en misschien gelukt het U er een flinken snoek te vangen. Ook de baars houdt van zoo'n donkere uitgeholde veenwal, waarbij hij dan tevens profiteert van allerlei ander levend gedierte, dat van de elzenbladeren in 't water valt.

De beste tijd om snoeken te zien, niet om ze te vangen, zijn de voorjaarsmaanden. Dan ligt hij, of eigenlijk staat hij, zooals men het noemt, bewegingloos langs de zonkanten der slooten. Vischjes zwemmen rakelings langs zijn bek, hij neemt er geen notitie van. Hij geniet van het zonnetje; ge kunt hem een worm, een vischje voor zijn bek houden, hij bijt niet. Wordt ge al te opdringerig, dan zakt hij heel langzaam iets dieper. Met een beetje handigheid kunt ge dan de verraderlijke koperen lus om zijn kop brengen tot achter de kieuwen en hem zoo vangen. Maar een rechtgeaard visscher vindt zulk werk vernederend. En bovendien loopt ge kans op een bekeuring. Ook in den paartijd vergeet hij alle voorzichtig-

Voor *Esox lucius* is een stoep aan de kant van een diep water, waaronder flinke ruimte om zich te verbergen, een gezochte schuilplaats.

heid. Dan kunt ge hem zien springen en dartelen op ondiepe plaatsen tusschen het riet tegen beschoeiingen en afloopende, steenachtige walkanten en menig snoek en snoekje wordt dan een prooi van zijn grootsten vijand, den mensch.

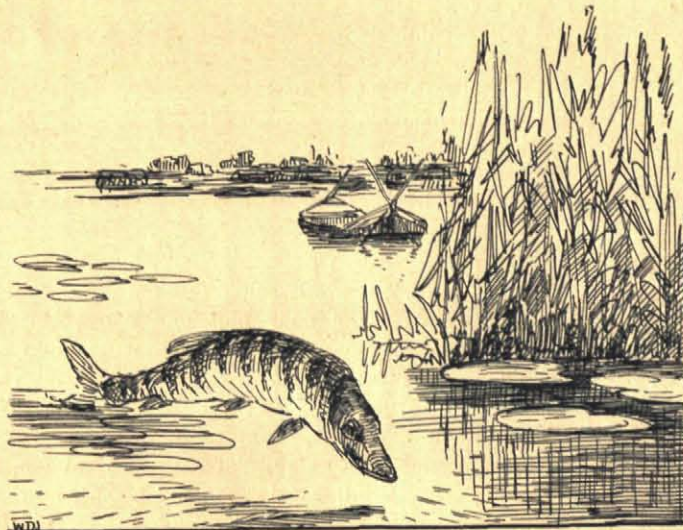

Een zeer geliefkoosde schuilplaats.

En dan komt eindelijk de zomer, de maand Augustus, de herfst, de tijd voor het snoekhengelen, voor den liefhebber een opgewekte, pittige sport, voor de meeste menschen een saai vermaak, waarvan ze zich niet kunnen begrijpen, dat het werkelijk zooveel handigheid en overleg vereischt en dan ook een bron is van vele vreugden. Heusch, men wordt zoo maar niet op een goeien dag snoekhengelaar, dat komt langzamerhand. Maar die er eenmaal de smaak van beet heeft, lijdt er graag wat koude voor, heeft er een nat pak voor over en komt dan nog dikwijls platzak thuis. Je hebt op die eenzame polders (met polder bedoelt men altijd het tegengestelde van wat een gewoon mensch er onder verstaat) allerlei ontmoetingen. Een woudaapje klimt tegen een paar rietstengels op, een eend met halfvolwassen kuikens komt uit het riet, de schrille kreet van een waterhoentje klinkt vlak bij uw boot. Eens hoorde ik het piepen van jonge otters en zag er een paar leuk gevlekte jongen naar den overkant zwemmen. Dan kan het ook gebeuren, dat ge een jagenden snoek ziet. Gewoonlijk kan men aan de vischjes, die tegelijk op verschillende plaatsen boven water springen wel merken, dat er een snoek aan 't azen is. Een diepe kring in 't water wijst aan, waar hij dicht aan de oppervlakte was. In 't vuur der vervolging springt hij soms heelemaal boven water als een echte vliegende visch en evenals deze vindt hij op die manier zijn dood. Want het gebeurt, dat hij terecht komt in de diep liggende baggerbok of zelfs in een roeibootje. Ook schijnt de sprong wel gedaan te worden om aan de tanden van een ouderen bloedverwant te ontkomen.

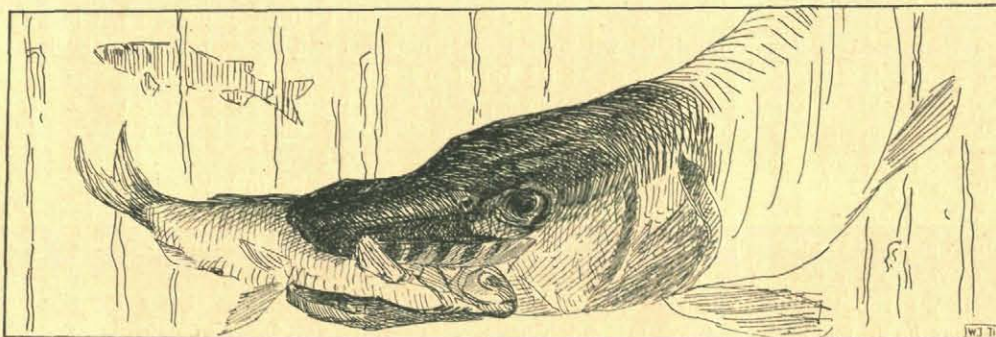
In het leven van de bewoners der lage streken speelt de snoek dezelfde rol als de wolf of de beer in het Oosten. Ze vertellen eendeloos van hem; het is een voortdurende strijd van list tegen list. Want het is voor de visschers altijd nog een van de best betaalde vischsoorten. En overal leven de Tartarins, die hem vervolgen met netten, fleuren, haken, fuiken. Toch is een snoek van twintig pond in de streken van Nieuwkoop, Noorden, Wilnis nog geen zeldzaamheid. Ik heb er gezien, die nog heel wat zwaarder waren. Zoo'n snoek moet al verscheidene jaren

oud zijn en men moet zijn behendigheid bewonderen, waarmee hij aan zooveel zegens en fleuren zoo lang heeft weten te ontsnappen. De zegen ontkomt hij, door zich in een kuil te

Een sprong, die slechts gedaan wordt als de snoek zeer sterk jaagt en die een stedeling nooit, een buitenman slechts zelden te zien krijgt.

laten zakken, vertellen de visschers en raakt hij er eindelijk tusschen, dan redt hij zich nog door zijn enorme kracht. Gewoonlijk weet men al, dat er zich in een of ander gedeelte van den polder een groote snoek ophoudt. Een werkmans heeft op een avond, toen hij naar huis roeide, hem door het riet zien zwemmen, waarbij de rietstengels van elkaar bogen (!). Maar ook heeft men groote brasems gevangen met diepe beten in den rug en snoeken van aanmerkelijk gewicht, met groote litteekens. Dat is het zekerste bewijs van zijn tegenwoordigheid. 't Was net na den ruigbossentijd nu een jaar of wat terug, vertelde korte H. me, toen lag er een merakels groote snoek op het wijd van de blijgaten net bij de akker van Teunis, die Jan T. nou heeft. Ik had hem al een paar keer aan de fleur gehad, maar hij boog de haken recht of hij draaide het koperdraad af. Toen nam ik een levende mosch, deed hem stevig aan een fleur met een paar haken er naast, en toen hing ik hem net boven 't water. De lezer begrijpt wat er volgt. Het angstig fladderende dier trok al gauw de aandacht van den snoek en de rest is bekend. Het komt inderdaad voor, dat men zulke wreede middelen gebruikt om groote snoeken machtig te worden. De groote slachting onder de visschen en de aanzienlijke waarde maakt het eenigszins begrijpelijk. Dat verder

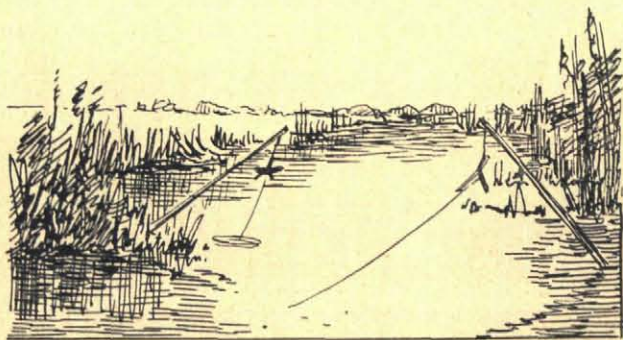

Hoe een visch geregeld aangegrepen wordt; dit ter verduidelijking, waarom een „staartebijter” soms voor een paling gehouden wordt.

vooral jonge waterhoentjes, eendekukens en waterratten een prooi worden van den roover ligt voor de hand.

Er is nog een andere snoek, die geruimen tijd den dans weet te ontspringen. Dat is de staartebijter. De lezer zal eenigszins het minachtende van dien naam gevoelen, wanneer hij weet, dat een snoek geregeld den visch bij den rug of bij den kop aangrijpt, hem een tijdje in den bek houdt, dan weer loslaat, nogmaals toeschiet en dan inslikt, steeds met den kop voor. Wanneer nu een snoek weigert dien regel te volgen, misschien omdat hij de nadeelige gevolgen al eens ondervonden heeft, en een visch liever bij den staart aangrijpt, dan zal een hengelaar hem niet dan zeer moeilijk vangen, terwijl hij van een fleur den visch aftrekt, de fleur laat afloopen maar niet vast raakt. Dan twijfelt de visscher wel eens of hij soms ook met een groote paling te doen heeft, die inderdaad dit kunstje ook wel toepast. Het eenigste wat hij dan kan doen is, den visch omgekeerd aan den haak te bevestigen. Het visschen met fleuren heeft voor de meeste menschen, ook al houden ze niet van hengelen, groote aantrekkelijkheid. Zoo'n afgeloopen fleur brengt een mensch al in spanning, hoewel lang niet altijd de snoek er nog aanzit. Staat de lijn echter strak, of voelt men beweging, dan komt het meest spannende moment: het binnenhalen van den snoek. Vooral als 't een niet te kleine visch is, vereischt het eenige handigheid en niet zelden geeft een onverwachte slag met den sterken staart hem op 't laatste oogenblik de vrijheid terug. De afgebroken haak schijnt hem niet in 't minst te hinderen en het zeggen, dat zoo'n snoek dood gaat, is heelemaal bezijden de waarheid.

Het komt zelfs voor, dat er snoeken gevangen worden met meer dan één haak reeds in den bek. Gewoonlijk slaat de visscher zich met de rechterhand een tijdje op de linkerarm, zoodat

Zoo'n afgeloopen fleur brengt een mensch al in spanning.

de lijn in een trillende beweging komt. Dit schijnt op den snoek een verdoovenden invloed te hebben, tenminste hij laat zich zonder tegenspartelen tot bij de boot sleepen. Doet hij nog een sterken slag, dan laat men de lijn weer vieren en herhaalt hetzelfde kunstje. Met een schepnet is dan zijn lot spoedig beslist.

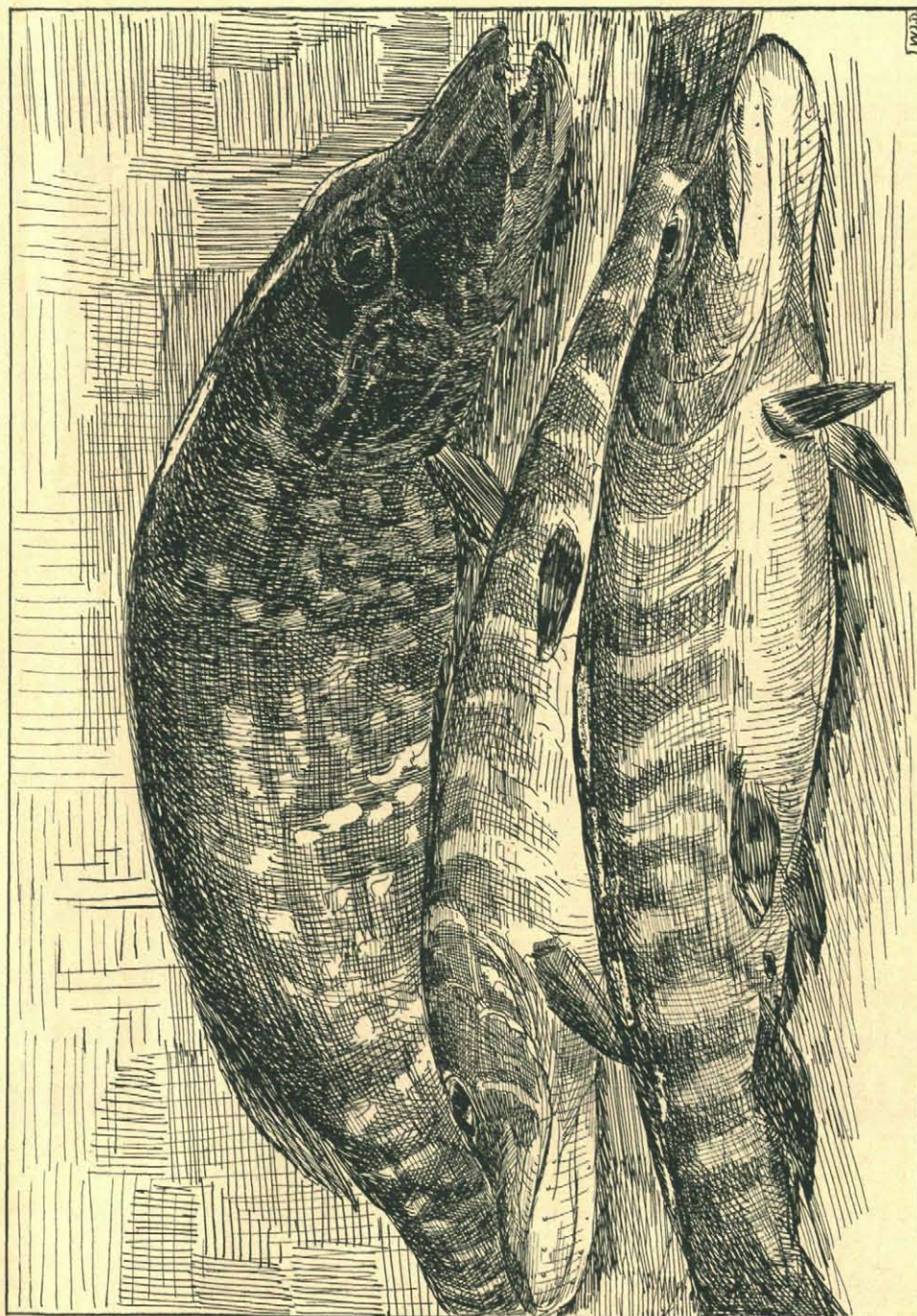
Vol avonturen is het visschen »over ijs«. Vooral als 't begint te dooien, de wind door het kale riet giert, het ijs een weinig nat wordt, ligt de snoek los en bijt hij gulzig.

Wie dan goed beslagen op 't ijs wil komen moet hebben: een vijftal hengels, bij voorkeur boonestokken, stevige simmen met een kurk van een mosterdpotje als dobber, haken door den smid gemaakt, een emmer met mooie vorens, — geen rietvorens, — een pot met een paar rookende turven om er de koffie op warm te houden, een paar zakken, en voor de heele uitrusting een slee. Haast zou 'k de bijl vergeten, om bijtjes te hakken. Zoek nu een mooien rietkant op en begin bijtjes te hakken. Is dit klaar, dan vlug de hengels uit, maar houd ondertusschen scherp de dobbers in 't oog. Want het is hier: toebijten en opslaan. Ge hebt kans op groote snoeken, die met zooveel kracht sim en hengel mee kunnen trekken, dat ge stevig op uw beenen moet staan.

Baars vangt men nooit zooals in den zomer. Vangsten van 30 pond per dag zijn geen zeldzaamheid, maar 'k heb ook meer dan eens niets gevangen. Dat zijn van die mysteries, die altijd nog op oplossing wachten. Bij voorkeur houdt de snoek zich nu op in zeer diep water, omdat dit minder koud is dan het water in ondiepe weteringen, waar men nu ook heelemaal geen kans heeft. De beste tijd heet te zijn gedurende den voormiddag en tegen het vallen van den avond. Trek geen schoenen aan, maar klompen met een paar bossen stroo er in, een dikke jekker en aan de handen een paar ijswanten. Dan houdt ge het best uit. Soms komt een half verhongerde roerdomp bij het verst verwijderde bijtje staan, want ge brengt telkens de achterste hengels naar

Vooral als het begint te dooien, de wind door het kale riet giert, ligt de snoek los.

Gevlekte en gestreepte snoek. De achterste is er een uit de riezudden, de beide voorste gevangen in ondiep, helder water van een „droge polder“.

een nieuwe bijt. En is het ijs niet te dik geweest, dan bespeurt ge nog de plaatsen, waar een otter gebroken heeft. Nog een enkele opmerking over de snoeken op de teekening. Ze zijn het resultaat van een vischpartij in Januari, die 's morgens te acht uur reeds begon en 's middags te drie uur eindigde. Het aantal was niet groot, het gewicht viel mee. De achterste was een ferme snoek van 4 à 5 pond, gevangen tusschen geel verdorde bossen riet, lis en dulen, in de zoogenaamde rietzudden. Hij was van hetzelfde fraaie goudkleurige bruin, dat men ook bij de rietvoren aantreft, regelmatig gevlekt, wat waarschijnlijk in verband staat met de geheimzinnige, schaduwvolle diepten, waarin hij leeft en waarin het licht in vlekken doorbreekt. Ook de zeelt, de andere bewoner van deze regionen, heeft het fraaie gebronsde uiterlijk, dat echter, evenals bij den snoek, als ze dood zijn verdwijnt. De beide andere ving ik in een droogmakerij in ondiep, helder water. Beide waren gestreept en veel kleiner dan de achterste. Naar de kleur was het verschil opvallend groot. Ze waren toch van een zilverige blankheid, die vooral bij den kop deed denken aan de metaalkleuren van een makreel. Bij alle drie is te zien, dat de tijd van visschen en vischeten spoedig voorbij zal zijn. De groote hoeveelheid kuit of hom maakt de dieren traag, ze schieten niet meer en ook voor de consumptie zijn ze niet zoo goed meer.

Den Haag.

W. J. D.

ORNITHOLOGISCHE BESCHOUWINGEN BETREFFENDE HET LOOSDRECHTSCH BOSCH OF „PAMPA HOEVE”.

(Vervolg en slot van blz. 545).

WANNEER ik op de morgen- of avondwandeling naar het Loosdrechtsche bosch mijn schreden richtte, om een visite bij den Koekoek te brengen, dan hoorde ik dikwijls van verre uit het bosch den wielewaal zijn korte, fluitende tonen herhalen. Met hem is de lente teruggekeerd en klinkt zijn eenvoudige lied in de zachte lentelucht en in den gouden zonneschijn als een lang verbeid genot, wat is aangebroken. Uit zijn opvallende kleuren van geel en zwart en zijn bijzondere melodie zou men moge besluiten hem spoedig te zullen vinden, maar dit is mij nooit gelukt. Wel wist ik dat hij in den omtrek van den koekoek zijn verblijf hield. Ik hoorde hem gaarne, zijn aanwezigheid was voor mij een genot, maar zijn onverdraagzaam karakter, zooals dit door meer bevoegde hand wordt meegedeeld, grenst aan het uiterste, en ook verlaat hij spoedig die streek waar hij niet rustig wonen kan; om hem dus niet te verjagen, maakte ik het hem maar niet te lastig, in de hoop hem onverwachts te mogen ontdekken, maar; es hat' nicht sollen sein.

Wanneer de zon is ondergegaan en vele vogeltjes, moe van het zingen en het verzorgen der jongen, zich ter ruste hebben begeven, als de avond zijn sluier uitspreidt en een zoel lentewindje de teere bloempjes op hun ranke stengeltjes in slaap wiegt, en daarbij de zilverbleeke maan door de twijgjes gluurt, dan hoort men in het bosch een geheimzinnig geluid; dat den onvermoeiden wandelaar in mijmeringen verdiept, wat die wonderbare ratel toch eigenlijk wel zijn kan.

Zoo ging het mij en misschien velen met mij. Daar wilde ik meer van weten, want nog nooit had ik zoo iets gehoord. Ik ging daartoe met mijn oudsten zoon, als de avond gevallen was, uit, om dezen nachtelijken muzikant te leeren kennen.

Het was ons spoedig bekend, dat hij telkens dezelfde plaats opzocht waar hij zijn tooverfluit bespeelde. Op eenigen afstand konden wij zijn ratelend geluid reeds hooren. 't Klonk zonderling